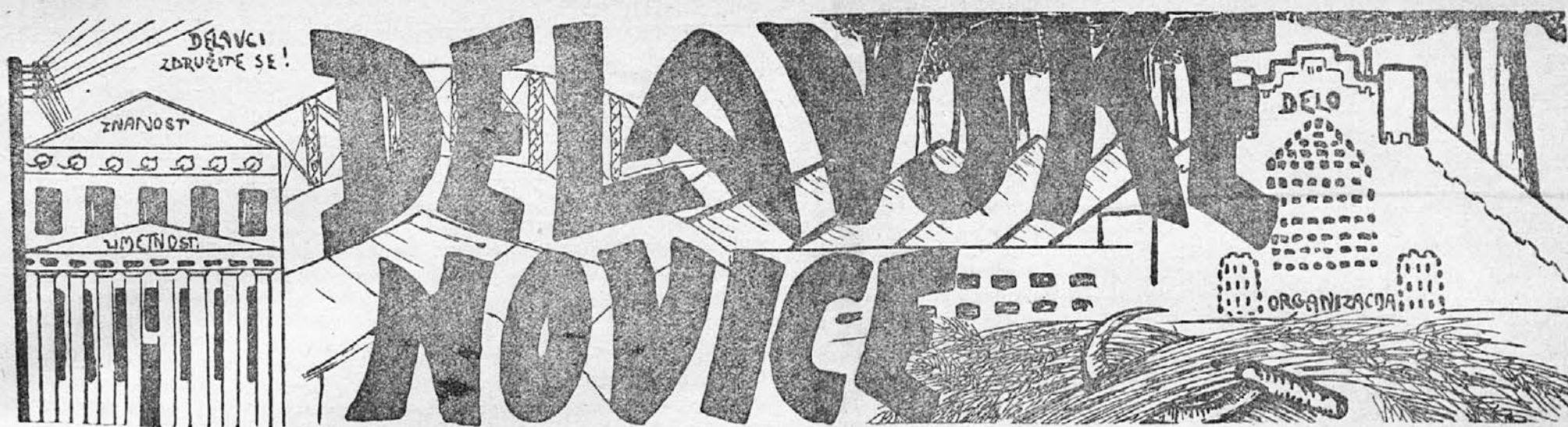

Ljubljana, 23./II. 1922. — II./8.

Emil D. Stefanovič
lastnik in odgovorni urednik

Ljubljanski proletariat vseh struj enodušen za delavske pravice.

Protestno zborovanje proti draginji. — Svetek, Bernot in voditelji nar. socialistov za zakon o javni varnosti, proti pravici stavke, ki je življensko pravo proletariata.

Večina strokovnih organizacij se je sporazumela, da je priredila v nedeljo 19. februarja v hotelu »Union« v Ljubljani velik medstrankarski protestni shod proti draginji.

Zborovanja se je udeležilo par tisoč ljudi vseh slojev, zlasti duševnega in ročnega proletariata.

Socialni demokrat Bernot je v imenu medstrankarskega odbora kot referent prečital in utemeljeval sledeče resolucije:

1. Državna zakonodaja mora uvesti za čas, dokler ubija slabo povojno gospodarstvo in brezvestna spekulacija našo valuto, za vse plače in obveznosti stalno v blagovni množini izraženo vrednostno merilo, da se prepreči avtomatično manjšanje plač.

2. Ves uvoz in izvoz mora država strogo kontrolirati in dopuščati samo pod pogojem, da odgovarja po vrednostnem merilu merjena vrednost izvoza vrednosti uvoza.

3. V državnem proračunu se mora doseči za vsako ceno ravnotežje med dohodki in izdatki, v gospodarstvu se mora spraviti v ravnotežje potrošnja in proizvodnja.

Ročno in duševno delavstvo ne bo dopuščalo, da bi se te nujne naloge reševale z goljufivim sredstvom tiskanja novih bankovcev, ki tira vse gospodarstvo vedno globlje v propast, vsa bremena pa nalaga na rame izmognanih delovnih slojev, obsojajoč njihove družine k stradanju in počasnemu umiranju, ker manjka vodstvu države potrebne energije za izenačenje neenakosti in za energično zmanjšanje državnih izdatkov.

4. Posebno ugotavljamo, da se nalagajo davčna bremena v vedno hujši izmeri na rame ročnega in duševnega delavstva, s čimer se imovinska neenakost vedno veča, da pa vzdržuje naša gospodarsko razorožena država pod orožjem v nesmiselnem tratenju večjo stalno vojsko, nakar jo bo imela po redukcijskem načrtu mogočna Anglija. Pri tako veliki vojski pušča ta država svoje nastavlence v največji bedi, izgovarjajoč se, da zanje nima sredstev.

5. Potom progresivne oddaje imetja in progresivnih davkov od dohodkov nabrani kapitali naj se porabijo za stavbo hiš, tovarn, železnic, cest, šol in za druge investicije, pri čemer bo dobilo delavsko ljudstvo zaslužek in ž njim nakupno zmožnost. Vsa državna naročila se morajo oddati domačim podjetjem tudi takrat, če bi imela biti dražja, ker so za državno gospodarstvo tudi v tem slučaju ugodnejša. Z državnimi sredstvi naj se pospešuje kolonizacija neproduktivnih krajev itd.

6. Ugotavljajoč, da je treba od obupa in skrbi obvladovane množice usmeriti k premišljenemu dejanju, zavračamo vse protidraginjske ukrepe, ki ne lečijo zla pri korenini in pome-nijo samo varanje ljudstva in pozivljamo vse delavno ljudstvo Slovenije in Jugoslavije, da se pridruži tem stvarnim smernicam.

7. Kadar bo država priznala te naše smernice in jih izvedla, bodo nepotrební vsi izjemni zakoni, ki danes pod zaščito nasilja enostransko pomagajo kapitalu proti delavstvu in veliko škodo države. Dočim skušajo delavstvu prepovedati stavko, kot edino obrambno sredstvo, dovoljujejo podjetnikom izpore, ki z zmanjšanjem produkcije draginjo in splošno zmedo še povečujejo.

Dokler se v smislu te resolucije ne reši vprašanje draginje za vse ljudstvo, moramo posebno zahtevati takojšnje pomoči za vse tiste, ki breme draginje ne morejo prenesti na tuja ramena. To so v prvi vrsti vsi upokoenci in njih sirote, izmed katerih imajo nekatere danes n. pr. 78 kron na mesec, dalje vsi državni nameščenci, železničarji in drugi nameščenci javnih podjetij, ki so navezani na stalno plačo.

Op. ur. Po našem mišljenju bi te resolucije podpisal upravni svet vsake moderne velebanke.

Za referentom Bernotom so govorili zastopniki raznih organizacij. S precej energičnimi zahtevami so nastopili zastopniki Jugoslovanske strokovne zveze, koaliranih železničarjev in narodno-socialne organizacije. Le zastopniku strokovne komisije Svetku so mnogi prav živalno ugovarjali.

Več ali manj so vsi poudarjali potrebo dela. Bernot je tudi izjavljal, da se mora vsa preteklost posameznih strank pozabiti in da je treba v bodoče složno in energično delati. Proti človeškemu zmotam in slabostim posameznih strankarskih zastopnikov bi bilo brezdvomno to umestno. So pa usodne zmote, ki so jih nekateri voditelji zagrešili nad razredno zavednim delavstvom — a teh delavstvom nikoli ne bo odpustilo. Naj prizadeti čimprej izglejajo iz javnega življenja; sem spada glasovanje za »Obznanje« in zakon o zaščiti države, kar imajo na vesti narodni socialisti in demokrati. Politični zmot in izdajstev ni mogoče odpustiti, dokler se grešniki moralno ne justificirajo.

V splošnem so bili govori buržoazno-reformističnega kalibra; njih zahteve bodo ostale na papirju, dokler se kapitalistični sistem ne spremeni in ne postavi pod ljudsko nadzorstvo.

Zadnji je nastopil — čeprav proti volji nekaterih izvestnih krogov — burno pozdravljen sodrug Makuc v imenu neodvisnih strok. organizacij. Izvajal je: Danes smo čuli resolucijo in govore proti draginji. Toda ne eden govornikov ni zadel bistva, ni zadel žeblja na glavo. Jaz danes samo ugotovim, da je zrasla draginja za 80 odstotkov vse od tedaj, kar imamo v naši državi zakon za zaščito države, zakon o redu in radu. (Tako je! Burne ovacije govorniku! Tako je!) Buržazija nam je dala nagobčnike, verice na roke in noge, sedaj pa se bij — ubori proletarec! — če se moreš! Pravica do stavke so za delavstvo in delavske organizacije puške in točivi, s katerimi strelja delavstvo v najsikranejši sli na kapitalistični razred. A sedaj, ko nam

je centralistična vlada vzela vse orožje, to se borimo v praznih trdnjavah, sedaj prihajajo taisti ljudje, ki so glasovali za zakon za zaščito države in za zakon o redu in radu — to so demokratije in narodni socialisti. (Juvan: Ne politike! Bernot: Ne politike! Hrup in nemir! Aplavzi govorniku. Klici: To ni politika! To je dejstvo! — Hrup narašča, pristaši NSS so v veliki zadregi.) — Ti ljudje torej, ki so nam pomagali dati nagobčnike, (velik hrup in nemir, predsednik zvoní) — ti ljudje sedaj zbirajo delavstvo na nastop proti draginji, na nastop, ki je nemogoč, dokler ne izgube zakon o redu in radu, zakon o zaščiti države! (Burno pritrdjevanje, neravnost pri nar. socialistih.) Šele, ko delovno ljudstvo doseže zopet svobodo združevanja in besede, bo moglo započeti uspešen boj proti brezvestnim spekulantom, ki vzdržujejo draginjo. Zato delovno ljudstvo vse v neodvisne strokovne organizacije — vsi v enotno bojno črto!

Nobenemu govorniku delavstvo ni tako ploskalo kot Makucu. Predlagal je naslednje dodatne resolucije, ki jih je občinstvo skoro enoglasno in z burnim odobravanjem sprejelo:

Resolucija.

Protestni shod ljubljanskega delavstva ugotavlja:

1. Da so plače in mezde ljubljanskega proletariata ročnega in duševnega okoli 100 % nižje nego v Zagrebu in Beogradu. Vzrok temu je meščansko mišljenje in vpliv med ljubljanskim proletariatom, ki se še v nezadostni meri zaveda, da mora svoj položaj izboljšati samo v razredno zavednih, enotnih od politične nadvlade malomeščanskih strank in kapitalistov neodvisnih strokovnih organizacijah.

2. Da je z razpustom Splošne železničarske organizacije in Saveza rudarskih radnika pogažen člen 14, 23 in 25, posebno pa člen 33 vidovdanske ustave. Teror nad temi organizacijami je opogumil vse kapitaliste in zato delavci in uradniki kljub temu, da se je draginja v osmih mesecih povečala za 80 % — imajo še stare mezde in plače.

3. Zakon o zaščiti javne varnosti in reda, za katerega so glasovali narodni socialisti in demokrati, jemlje držav-

nim nameščencem, delavcem v državnih podjetjih, železničarjem in rudarjem pravo stavke; s tem je odvzeto tem kategorijam glavno orožje v boju za izboljšanje njihovega gmotnega položaja — in je na ta način pogažena vidovdanska ustava.

4. Draginja, ki vedno narašča, je produkt kapitalističnega sistema proizvodnje in velike gospodarske krize kapitalizma.

Ona bo nezogibno naraščala še nekaj let.

Kapitalisti jo izkoriščajo, da vržejo breme svetovnega klanja in gospodarske krize na ramena delavnega ljudstva.

Shod zahteva:

1. Popolno svobodo pravice združevanja, zborovanja in delovanja strokovnih organizacij v celi državi, potom katerih se edino more delavstvo boriti proti neznosni draginji. Za delavce so te pravice življenske pravice, ker je brez njih obsojen na siromaštvo in fizično in moralno propast.

2. Da se ukinejo vse odredbe in zakoni, ki prepovedujejo pravico stavke, svobodno gibanje delavcev in nameščencev v dosego zakonitega pripoznanja teh službenih pragmatik in tarifnih pogojev; s tem v zvezi rešiti bedno stanje penzionistov vseh vrst in kategorij.

Shod poziva vse delavstvo:

Da se združi v razredno zavedni enotni, od kapitalističnih strank in kapitalistov neodvisnih strokovnih organizacijah, ki bodo z odločnim razrednim bojem edino v stanju izboljšati gmotni položaj delavcev in nameščencev v vedno naraščajoči draginji.

Živela razredna zavednost in solidarnost!

Proč iz delavskih vrst nacionalno in versko gonjo!

Proč iz delavskih vrst ljudje, ki so glasovali za zakon o zaščiti države in vzeli iz rok delavstvu glavno orožje!

Ugotavljamo pa sledeče dejstvo:

Proti Makucovim resolucijam so glasovali odborniki narodnih socialistov in socialnih demokratov in s tem javno dokazali, da odobravajo zakon o zaščiti države in nasilstvo proti razredno zavednemu proletariatu.

Maske so padle!

Koncentracija naprednih sil.

Zadnje tedne odmeva po bankrotirani buržoazni in meščanskem svetu geslo enotne napredne fronte.

Potrebno pa je, da si je razredno zaveden proletariat na jasnem v vseh kulturno-socialnih vprašanjih; zato si ogledimo vprašanje napredne fronte od bliž!

Geslo enotne napredne fronte prihaja iz demokratskih vrst; od stranke, v kateri so po večini voditelji ljudje brez vsake etike in vesti. To je stranka spekulativnega kapitala, ki mu je profit in verižništvo vrhovno načelo. V dosego čim večjega profita žrtvuje vse: izmognane mase izmučenega proletari-

Vsem rudanjem in rudarskim delavcem!

Obveščamo vse rudarske revirje, da je začela poslovati v Trbovljah neodvisna strokovna organizacija

„ZVEZA RUDNIŠKIH DELAVCEV“ s sedežem v Trbovljah.

Kar je rudarjev in delavcev, njim sorodnih strok, naj pošiljajo tozadavne zglase, pisma in razna vprašanja direktno na t. č. Zvezino upravo toje:

„Zveza rudarskih delavcev“ pri g. Pravdič, Trbovlje I.

Takoj ko največje podružnice obnovijo delo, se bo sklical občni zbor kongresa, s katerim se izvoli „Zvezina uprava“.

Do prvega kongresa pa vodi vse posle začasni pripravljalni odbor te zveze.

Bogve Franc, t. č. tajnik.

Jesih Peter, t. č. predsednik.

ata in delovnega kmečkega ljudstva na žrtvenik nenasitnemu molohu — militarizmu, izžema zadnjo kapljico krvi iz obubožanih mas... vse, da le doseže čim večji profit. To je stranka, ki ne pozna nobene politične morale: med vojno se je klanjala Habsburgu, v Jugoslaviji pa je pokleknila pred beograjske »porodice« — povsod pa živi od denunciacij in spletk ali kakor pravijo sami od cik cak potov. Niti pojma nima o meščanski demokraciji — o resnični ljudski svobodi niti ne govorimo; da pa more bolje izkoriščati ljudstvo, je pogazila vse parlamentarne svoboščine in celo temelje ustave. To je stranka najbolj oportunističnih pučistov!

Tej nekvalificirani verižniški in bankokratski stranki pa se je pridružila mala četa kmečkih oderuhov — voditeljev samostojne kmečke stranke — zastopnikov veleposvestva, ki je za par Judeževih grošev in za ministrski stolček izdala življenske interese slovenskega kmeta beograjskemu centralizmu.

Na svetu pa je vse mogoče — zato imata obe verižniški in oderuški stranki svoje posamezne zagovornike tudi v vrstah »narodnih« socialistov in celo socialne demokracije. Vse te stranke vežejo v enoten »napreden« blok — kulturnobojni instinkti. Geslo enotne »napredne« fronte teži za tem, da politično podre in dvigne moralni ugled demokratske stranke in njenih simpatizantov. Vse to pa bi bilo v ogromno škodo razredno zavednega proletariata.

Kulturni boj pa je za te stranke le slepilo za nevedno in politično neorientirano maso; ne gre jim za resnični na-

predek delovnega ljudstva — gre jim le za svobodno in neomejeno izkoriščevanje ljudske bede. Profit, eksploatacija — to je enotna »napredna« fronta!

To niso napredni ljudje! So predstavitelji buržuazne reakcije v Sloveniji in najogabnejšega partizanstva v Jugoslaviji.

Resnično napreden element je le proletarijat — ponižani in razžaljeni razred — ki se v potu svojega obraza trudi za svoj kruh in z delom svojih rok ustvarja gospodarske dobrine, brez katerih napredek in kultura ni mogoča.

Mi smo in ostanemo razredno zavedni proletarci. V našem življenjskem interesu je, da se ne vdinjamo buržuazni kliki, ki je glasovala za »Obznanje in zakon o zaščiti države. Zavedamo se, da je naša rešitev le v doslednem razrednem boju, da tako sodelujemo s svetovnim tokom razumnih razredno zavednih proletarcev, ki pripravljajo enotno proletarsko protiburžuazno fronto.

Smo za resnični kulturni boj: da uveljavimo načelo socialne pravice, da se borimo med zatiranimi proti krivicam, da se borimo za svobodo združevanja in političnega udejstvovanja. To je naš duhovni kulturni boj za resnični napredek proletariata.

Proletarijat pa je tudi edini razred, ki pravna načela tudi v dejanju izvršuje: Živi se od dela svojih rok in ne izkorišča svojega bližnjega. Buržuazija pa je moralna le v besedah — njena dejanja pa so vsa oškropljena s krvjo izkoriščanih.

Zato se ne pridružujemo koncentraciji »narodno-naprednih« sil, ki jo je predlagal dr. Kukovec v Središču.

Rusija.

V kratkem se imajo sestati v Ljubljani delegatje male antante, da usmerijo svojo taktiko za konferenco v Genovi, specialno svoje stališče v ruskem vprašanju.

Mi smo naše stališče o tem vprašanju že v večih številkah »Dela« skih Novic razjasnili in mislimo, da je dolžnost in prilika našega celokupnega naprednega časopisja, da resno razpravlja o tem za celi svet tako važnem vprašanju, da Jugoslavija prizna Rusijo kot suvereno državo in da postane odločna posredovalka med zapadom in vzhodom.

Na žalost so prilike in razporeditve pri naši sedanjosti vladi slabe, ona zavzema, dasi to gotovo ni v njenem interesu, ravno nasprotno stališče.

Naša zunanja politika zlasti v ruskem vprašanju stoji pod vplivom ruskega carističnega poslanika Strandmana in nekaterih drugih carističnih knezov in grofov. Ti izvržki človeštva in krvosesi ruskega naroda hočejo narediti iz Jugoslavije most, po katerem bodo ukorakali ruski reakcionarci s kakim Romanovom na čelu naravnost v caristično Rusijo.

Ta ruska aristokracija, katera posega globoko v finančne kase naše države, naučena na ruske caristične intrige, parado in sijaj, ne more mirovati, temveč tajno in sigurno ruje in koplje, da bi našo zunanjo politiko prilagodila svojim ciljem. Caristična visoka duhovščina skuša ujeti v svoje mreže poglavarje srbskih cerkva, medtem ko steguje caristična diplomacija svoje prste proti dvoru in proti zunanjemu ministertvu.

Da imajo važno vlogo pri tem političnem poslu tudi lepe Rusinje je za tistega, ki pozna diplomacijo buržuazije, jasno.

To so spretni politiki, ki dobro poznajo in ocenjujejo neslogo antante

ravno v ruskem vprašanju in natančno vedo, da bo veliko važnost igral glas male antante, v kateri je močan faktor Jugoslavija.

Izgleda tudi po dosedanjih izjavah Pašića in Spalajkovića, da jih drži ta ruska caristična kamarila precej v svojem omrežju. Radi tega je dolžnost časopisja, da o tej nevarnosti resno razpravlja.

Danes je že popolnoma jasno, da preti Evropi, posebno industrijskim državam nevarnost težkih kriz in revolucij, katere bi izvala brezposelnost in beda delavskih mas pri vedno naraščajoči draginji in gospodarskih zmedah, ako se ne odpre Rusija in njeni prebogati viri vseh mogočih surovin.

Tega dejstva se dobro zavedajo sovjetski državniki, pa je razumno, da bodo ta kritični položaj, v katerem se nahaja Evropa, še povečali, ako svet ne bo tudi de iure priznal suverenost sovjetske Rusije.

Razumno je tudi, da sovjetska vlada ne bo odprla vrata zapadni trgovini in eksploataciji, dokler ne dobi popolne garancije, da zapad ne bo z različnimi carističnimi in reakcionarnimi poskusi skušal ovirati konsolidacije in demokracije velike ruske zemlje.

Državniki zapadnih držav se tega dejstva dobro zavedajo in so stopili že v ožje trgovske odnose z Rusijo, le Francija in njen privesek Jugoslavija stoje trdo na nasprotnem stališču.

Ura je začela biti dvanaest in mogoče je še čas, da popravi naša vlada greške in krivice, ki jih dela ruskega narodu, ki je žrtvoval reke krvi za naše osvobođenje izpod avstrijskega imperalizma.

Ruski narod ni ne knez ne grof, temveč delavec in mušik, katerega predstavlja ruska sovjetska vlada.

Wranglovci.

Slovensko časopisje kaj čudno pre-soja položaj naših ruskih emigrantov! Javnost, potipaj se po glavi, če zašumi v njej slama, raje ne sodi, temveč mižé poslušaj, kaj ti povedo možje in fantje. Le-ti molče trobentajo, a ti jih nočeš poslušati.

Ce inteligenca in polinteligence jugoslovanska misli blago o rojakih po krvi in pričakuje od latentne energije

utopističnih emigrantov, hlastnih žrccev iz korit narodovih »blagodejne momente revanše«, ji lahko prepustimo te iluzije. Naši fantje, dobrovoljci iz ruske divizije so si pridobili povsem drugo mnenje o teh modrokrvnih, delamrznih vlastelinih.

Ti ljudje, Wranglovci — so imeli dovolj prilike pri polnih mizah in trebuhih s svojo tolikanj pretirano iz-

obrazbo pokazati doma v Rusiji, da umejo vladati tako ali drugače. Tega pa niso mogli niti niso znali. Splašili so se spričo izčrpanja svoje energije, ker jim življenje ni nudilo več tako ugodnih okoliščin, kakor prej pod batjuško carjem. Ti vitezi, »odbrani cvet« ruskega naroda, strastno, ljubijo samo хорошенъко покушать, воспивать бутылочку за бутылочкой, болтать вздоръ и спорить.

Le širom sveta znana nagajka jim je zamogla upogniti ponosno vzravnanu hrbtišča. Le v senci te nagajke je bilo opaziti nekoliko agilnosti med to maso.

Znano je, kako se je nabiralo pod varstvom teh vlastelinov »dobrovoljce« v Odesi. Sprva so te z lepa nagovarjali k pristopu v divizijo; ako je bilo to brez uspeha, so takemu slekli hlače in še kaj drugega, če je imel na sebi, ter ga bili po golem telesu do nezvesti. Ne vem, koliko je bilo takih, ki so vztrajali in tudi to prenesli. Te so potem žive zašili v vreče in jih določili za pičo ribam...

V senci bajonetov se sicer lahko sedi, dokler se ne povesijo; na njihovih ostenh pa le malo časa, ako je koža prav debela in so hlače tudi debele, irhaste. Ta gospoda je pa zginila z obzorja že takoj, ko so se šitiki povesili. Kako je to rodoljubje pri teh galantnejših po francoskem vzorcu izza 18. veka, se nehoti vprašam. Menim, da se to z vso pravico imenuje »koritoljubje«.

Tega gerentstva, reši nas o gospod!

(Iz Trbovelj.)

Trbovlje! Reci pred oknom kolo-dvorske blagajne v Ljubljani, Celju, Zagrebu itd. robato besedo in, prijatelj, brez zahteve dobiš karto za v Trbovlje. Prosi kruha tu, prosi pravice tam, spoznali te bodo in ti rekli: Trbovlje. Stokrat proklete, stokrat blagoslovljene Trbovlje! Proklete od blagoslovljenih, blažene od prokletih.

Po velikosti trpljenja prva, po potrepljivosti prva, po zapostavljanju prva, vedno si prva, ti v kamnit žep kapitala zadržana kotlina. Vsa tvoja opustošena beda, ogenj in smrad porajajoči bregovi, za kamen proseče ceste, na smrt obsojeni domovi, kasarni podobna šola, žvižgi tovarn, vpitje sirene, tulenje avta, špricanje blata, vse, vse je tvoje, ti bedno Trbovlje. Vse, ker ni nič njih, ki so dali, dajejo in bodo dali vse — za tvojo slavo, Trbovlje.

A tudi tvoja mera je polna, ker se že trga preporna mošnja tvojih krvosov.

Koliko vas je, ki ste že bili v Trbovljah? Če izvzamemo par našega mleka stih kapitalistov, naših žuljev lačnih agentov, več prepotrebnih komisij in nekaj manj potrebnih nadzorikov, vas je le malo, ki ste videli dolino, ki je pri vsej svoji bedi velika, ker ve, da učaka še lepših dni. Da pa se to zgodi čimprej, pridite vsi, ki vam je pri srcu topla peč in so vam usta polna dobrote, med nas, da vidite čega in česa je treba temu »črnemu grabnu« 20. stoletja.

Blizu 15.000 Bogu podobnih ljudi živi v tej solzni dolini. Smrad in dim razširjajoči nasipi premogovih in drugih odpadkov »osvežujejo« zrak, ki mu branijo iz doline oblaki prahu tam doli iz cementne tovarne. Cesta, razorana do mozga, je grozna ob deževju in še groznejša ob poletni vročini, ko preti s svojim prahom uničiti vse, kar ni rojeno za kočijo.

In naši delavski domovi! Koliko komisij je že osrečilo to in ono delavsko hišo, koliko uvidevni mož se je zgrazalo nad gnusom in bedo, ki terjata dan za dnem svoje žrtve izmed vrst v to bivališče obsojenih družin. Najlepše pri vsej tej mizeriji pa je to, da rudnik od vseh teh svojih hiš ne plača niti vinarja hišnega davka, odkar je prišel do odločilnega vpliva v občinskem odboru. Za koliko milijonov je bila vsled tega že od prevrata sem oškodovana država in oškodovana občina! Ista je z vodo.

Zvesti sluge posvetnih in vojaških mogotcev, odgojiteljev tolikanj znane ruske zaptije (policije) so slepo izvrševali prikazanja svojih načelnikov, in se niso brigali, kaj je pravzaprav to, kar delajo. Zato je tista njihova inteligenca še precej jalova in njih sodbe so šepaste.

Ako bi bilo v njih v resnici kaj domovinske ljubezni, bi ne zapustili svoje domačije, ki jih je potrebovala, temveč bi ji pomagala z resnimi, intenzivnim delom. Seveda, si mislim, če je ta blagorodna gospoda zvala koritce svoje očetovsko, potem je ta označba nepravilna in moja sodba nepravilna.

O hvaležnosti do Rusije ni treba govoriti. Da je ruski narod od srca dober, znamo dobro ceniti. Vendar menim, da to ni tisti del naroda, na kojega bi izlivali naš itak skromen blagoslov. Ni merodajno dejstvo, da jim (Wranglovci) dolguje kak visok jugoslovanski dostojanstvenik hvaležnost za svoje udobno mesto. Merodajna je večina zavezanih ustni, ki plačuje nerazumno visoke davke, romajoč v razne malhe iz japonskega suknja...

Tisti jugoslovanski fantje, ki so dobivali na trdih robotah poleg slabe hrane še krepke udarce na zadnji del života, da so se 14 dni bolešno tipali tam na mestu, da se uverijo, koliko klobas je že izginilo, vedo bolje povedati, kako revanšo jim dolgujemo.

Dobrovoljci.

Izvemši za par purgarjev postavljeni občinski vodovod in par od rudniškega vodovoda do izbranih hiš napeljanih cevi, je vse ostalo prebivalstvo navezano na pičlo število vodnjakov, katerih večina odpove v lužji suši in širi vsled nezadostne snage kužne bolezni, ki so v Trbovljah na dnevnem redu. — Vsega pomilovanja vredna pa je uboga delavska deca. Doma v napotje, na cesti v nadlego nima niti v šoli svojega skromnega prostora. Za nad 1200 otrok, porazdeljenih v 20 razredov je na razpolago v mračni rudniški šoli 12 učnih prostorov. Na vsaki strani te šole se nahaja po en velik konjski hlev s še večjim odprtim gnojiščem. Novejši izmed teh hlevov, zidan moderneje kot 95 odstotkov vseh trboveljskih hiš je bil lansko leto dograjen na prostoru, kjer je bil dotlej šolski vrt. — Tega seveda ni treba za deco ubogega delavca, ki si poišči svojo gredo tam na pobočjih nanovo nasutih etaž. — Za vso to, — z ono, ki poseča šolo pri fari — okoli 2000 duš broječo deco ni niti onega primernega igrišča, ni kopališča, ni telovadnice, ni zavetišča, ni z eno besedo ničesar. Razcapani in umazani se klattijo prepuščeni samim sebi po cestah in razdrapanih dvoriščih krog delavskih kolonij, poleti pa si v plitvem potoku jezé sparjeno vodo, da si pripravijo skromno, čeprav smrdljivo kopel...

Ti in še mnogi drugi nedostaki vpijejo po nujni odpomoči naši dolini. Ne prosimo je od zunaj, ker je v nas samih toliko moči, da si pomoremo v trenutku, ko dobe pravico vsi tisti, ki so s svojimi in svojih prednikov žulji nagromadili tujcem zaklade, iz katerih se zidajo za gospodo milijonske vile in palače ter dele nagrade vsem, ki pomagajo na ta ali oni način prikrivati našete in še mnoge druge krivice, o katerih poročamo o priliki. Zato pa delavci in vsi, ki vam je pri srcu korist naše velike občine, povzdignite svoj glas, da ga sliši pravica, dana v roke možu, ki ima moč in ima voljo pomagati povsod, kjer je treba, pomagati predvsem doslej toli zapostavljenim Trbovljam. Ne odnehajte prej, dokler si ne priborite zakonitega občinskega zastopa, katerega čaka ogromno delo za povzdigo doline, ki je po svojem bogastvu in po številu delovnega ljudstva poklicana stopiti na čelo vseh proletarskih občin. Dotlej pa pojdite od ust do ust naš glas.

Tega gerentstva — reši nas, o gospod!

Vsaka vas svojega zaupnika!

Vsem rudarjem in rudarskim delavcem.

Sodrug in sodružice! Tovariši sodelavci!

12.000 rudarskih delavcev v Sloveniji je bilo po razpustu Saveza Rudarskih Radnika prepuščeno samovolji podjetnikov in brez vsake zaščite. Vsak zaveden delavec ve, da njega ščiti pred prevelikim izkoriščanjem edino njegova delavska strokovna organizacija, ki mora biti zgrajena na razredni zavednosti in solidarnosti vseh poštenih delavcev.

Uspeh take močne in enotne strokovne organizacije so rudarski kakor tudi vsi ostali delavci videli na svoje oči in občutili na svojem telesu ob priliki predlanskega decemberskega meznega gibanja, kjer je vsled solidarnosti rudarjev in dobrega vodstva dosežen po težkem mesečnem stavkovnem boju velik uspeh. Pogodba, ki so jo takrat sklenili rudarji in Trboveljska družba, je povišala naše dohodke za več kot 100% povprečno in določila, da se ti zvišani prejemki vsake tri mesece sorazmerno zvišanju cen življenjskih potrebščin zvišajo (točka 8).

Od takrat so se cene življenjskim potrebščinam zvišale okoli 80%. Mi pa smo videli, da Trboveljska družba ni bila voljna držati se sklenjene pogodbe. Še le na energično intervencijo rudarskih zaupnikov in Saveza pri Centralni vladi in po našem velikem shodu v Trbovljah, ki je pokazal veliko zavednost in solidarnost rudarjev, se je sestala komisija, v katero pa niso bili poklicani zakoniti rudarski zaupniki II. rud. skupine, temveč g. Čobal, ki ne uživa več nobenega zaupanja med rudarji. Kaj se je zgodilo?

Podjetniki in njihovi podrepaniki so izkoristili to priliko, ko mi razredno zavedni delavci nismo imeli organizacije, in spremenili pogodbo na škodo rudarjev in v korist družbe s črtanjem najvažnejše 8. točke.

Vsled te spremembe, ki je v veliko korist družbe v današnji draginji, ki dan za dnevom neprestano raste, je družba pristala pod pritiskom našega nedeljskega shoda na malenkostno povišanje, ki pa nikakor ne odgovarja 80% naraslim cenam življenjskih potrebščin.

Sodrug rudarji! Draginja raste skokoma in brez dvoma bo rasla še nekaj let. Komaj izvajamo majhno povišanje, draginja v enem mesecu naraste tako, da je naš položaj še slabši, ko se nam izplača povišanje, kot pred povišanjem. Naš gmotni položaj je od dne do dne težji. To težo gmotnega položaja čutimo vsi delavci naj bomo tega ali onega prepričanja. In proti siromaštvu, ki nam grozi, proti nasilju, ki se nam nudi namesto boljšega kruha, se bomo branili lahko samo takrat uspešno, če bomo vsi razredno zavedni, bratsko solidarni in pa organizirani.

Vsakemu rudarju, naj bo kateregakoli prepričanja, je danes po velikih skušnjah, ki smo jih prestali, jasno kot beli dan, da le enotna, močna od kapitalistov in nadvlade strank nezavisna, razredno zavedna, strokovna organizacija „Zveza Rudarskih Delavcev“, ki smo jo obnovili (pravila so potrjena od pokrajinske vlade v Ljubljani), more braniti vse splošne naše gospodarske in socialne koristi.

Če pa nam je to jasno je naša proletarska sveta dolžnost, da se oklenemo vsi, kar nas je izkoriščanih in zatiranih rudarjev, naše nezavisne strokovne organizacije z ljubeznijo in požrtvovalnostjo. Vse svoj prosti čas posvetimo organizacijskemu delu.

Naši podjetniki imajo velike blagajne, ki so nakopičene s pomočjo naših žuljev. Naša organizacija pa more živeti samo od bornih, malih prispevkov, ki si jih mora vsak odtrgati od ust. Vi ste v zadnjih dveh letih sprevideli, da prispevki, ki ste jih vplačevali, niso bili zastoj. Oni so vam stokrat povrnjeni: organizacija in solidarnost sta vam izvajale v enem letu okoli 200.000.000 K (dvesto milijonov kron) priboljška.

Zato sodrug na delo! Če ne bomo delavni in požrtvovalni izgubimo še to, kar smo si z velikimi boji in z velikimi žrtvami priborili. Če bomo solidarno organizirani in zavedni, se bomo lahko uspešno borili proti draginji in siromaštvu v katero hočejo vreči nas, naše družine in otroke izkoriščevalci, kapitalizem.

Zato vsi v našo strokovno organizacijo „Zvezo Rudarskih Delavcev“. Agitirajte med še nezavednimi in pripeljite jih v zvezo! Nabirajte prispevke za rezervni fond! Pokažite svojo zavednost z delom!

Živela „Zveza Rudarskih Delavcev“!

Živelo bratstvo in solidarnost delavstva!

Proletarci vseh dežel, združite se!

Trbovlje.

Bogve Franc, rudar.

Proces proti komunistom v Beogradu.

Triša Kaclerović je v svojem stvarnem in pravno utemeljenem govoru obširno razpravljal o komunističnem programu in psihološko utemeljeval atentat. Dokazal je, da je proces strogo političen in da je atentat le delo posameznika, za katerega nikakor ne more odgovarjati cela komunistična stranka. Dokazi ne morejo biti pravno veljavni za dejanje, katerega jih dolži državni pravdnik. Triša Kaclerović konča svoj govor s besedami:

»Ne zahtevam ničesar drugega kot, da se obtoženci sodijo po pravici in vesti.«

(Celotni govor Triša Kaclerovića priobčimo o priliki.)

Za njim so govorili obtoženci, ki odločno zanikajo krivdo obdolženega dejanja in vztrajajo pri zagovorih svojih zagovornikov. Glavni obtoženec Stejić oporeka svojo krivdo in izjavlja, da vztraja pri svojem prvotnem zagovoru. Obtoženec Csaki izjavlja, da ni kriv in

ostaja pri svojih prejšnjih izpovedbah. Obtoženec Mojzes izjavlja isto in vprašuje sodišče, zakaj je postavljen pod obtožbo, ko ni imel nobenih zvez z atentatorji. Nikola Kovačević kom. nar. poslanec pripoveduje o svojem življenju in delovanju v Rusiji in pojasnjuje vlogo, ki jo je igral v Novem Sadu kot predsednik delavskega sindikalnega sveta. Oporeka odločno, da bi bil on duševni oče atentata. Bivši komunistični poslanec Copić demantira, da bi bil on kot pristaš pravo-

slavja frankovac. Pojasnjuje svoje delovanje v Rusiji in v zboru dobrovoljcev v Dobrudži. Kategorično zanika vsako krivdo.

Ostali obtoženci isto zanikajo svojo krivdo in vztrajajo pri svojih prvotnih trditvah in zagovorih svojih zagovornikov.

Nato poda predsednik sodišča svoj resume, potek razprave, dokaze in protidokaze in zaključuje svoj govor, da se bo obsodba nad obtoženimi izrekla v četrtek 23. februarja.

Mednarodni pregled.

PRED GENOVSKO KONFERENCO.

Med zapadnim velekapitalom se borita dve struji: ena popustljiva, druga nepopustljiva. Popustljivo strujo zastopa veliki kapitalistični mešetar Lloyd George; kot dalekoviden meščan hoče z »gospodarsko obnovo« rešiti na smrt bolni kapitalistični sistem Evrope. Nepopustljiv pa je francoski Pribičević — monsieur Poincaré; če bi prodrli on s svojimi zahtevami, bi doživeli v kratkem popoln gospodarski polom.

Položaj je še vedno nejasen. Francoska vlada zahteva, da se genovska konferenca odloži za par mesecev. Italija se drži rezervirano, ker ministrska kriza še ni rešena; italijanski parlament je izrekel Bonomiju pošteno nezaupnico — s tem pa je notranji položaj še bolj nejasen in zna vplivati na potek konference. Londonski kabinet pa ima drugega posla odveč in se noče baviti intenzivno s francoskimi predlogi; notranja gospodarska kriza in prerevolucionaren položaj v Indiji in v Egiptu veže angleškimi politikom roke.

Francija je dalje predlagala, da bi njene »kolonije« — mala antanta — sodelovale pri izdelavi konferenčnega programa strokovnjakov, ki začne poslovati te dni. S tem je hotela pridobiti svoje zveste služabnike za svoje stališče na konferenci. Anglija pa jo je pravkar posvarila, da je to zadeva »velikih zaveznikov« in je francoske predloge odbila.

Amerika pa je končno pokazala, da ne umeva resnega gospodarskega položaja Evrope, ker se noče udeležiti konference. Brez nje pa Evropa sama ne bo mogla sanirati svoje gospodarske krize.

Tako je položaj vsepovsod silno nejasen. Povsod vlada popolna negotovost. Buržuazija to čuti, išče izhoda in zdravnika, da bi pozdravila bolnika — kapitalistični sistem. Pri tem pa je buržuazija silno otročja: gospodarske obnove želi; pa namesto, da bi se proučevala resno ekonomska življenska vprašanja Evrope in kako sanirati razrvane finance — se pa države pripravajo med sabo, če bi priznale Sovjetsko Rusijo in pod kakimi pogoji.

Buržuazna velekapitalistična Evropa je pri vsej svoji rafiniranosti le neumna — goska in vodi politiko ptiča noja, da ne vidi, kje jo čevlji žuli.

FRANCIJA.

V Parizu so se zbrali kapitalistični zastopniki 12 držav. Veže jih skupna vez: velike investicije v Rusiji. Ker je Sovjetska Rusija razlatala vse kapitaliste, ji tega nočejo odpustiti. Razlašeni kapitalisti so tvorili vedno jedro protiboljševske protirevolucije. Da premagajo, so v zadnjih 3 letih organizirali razne vojaške pustolovščine — seveda na račun delovnega ljudstva zapadnih držav.

Vočigled genovske konference so se zbrali, da stavijo potom svojih ekspozitur — kapitalističnih vlad — Rusiji svoje pogoje. Priznali bi sovjete, a pod pogojem, da jim nudijo »dosti garancij«. Tako bi postala Sovjetska Rusija nekaj Maroko ali Turčija zapadnega velekapitala.

Končno se je kapitalizem sam razgalil pred evropskim javnim mnenjem. Gre mu za profit — kaj drugo!

17. februarja je dospel iz Londona v Pariz Nansen, organizator pomožne akcije za ruske gladujoče. Imel je tudi govor.

Izvajal je sledeče: »Katastrofa v Rusiji bi se mogla omiliti, gladujoče rešiti smrti, če bi bila Evropa dovolila zahte-

vani kredit že lansko jesen. Danes je veliko zamujenega. Milijoni so obsojeni na smrt, ni jim mogoče več pomagati. A nekaj se še more ukreniti. Zato je dolžnost omikanega sveta, da vsaj zdaj priskoči na pomoč«.

Konstatiral je tudi:

»Ali je res potrebno pustiti umreti od lakote 20 milijonov ljudi pod pretvezo, da bi sicer podprli Sovjetsko Rusijo?«

»Suša je bila 1921 najstrašnejša, kar jih pomni zgodovina. Zetev je bila skoro popolnoma uničena. Če bi bila prišla ta katastrofa pred vojno, bi jej nobena država ne mogla odpomoči. Rusija sama ne bi mogla obvladati te katastrofe.

Predbacivali so tudi: kdo pa garantira, da bodo pošiljatve dospele na cilj. Odgovorjam: Sporazum, ki sem ga naredil s sovjeti, mi omogoča, da imam absolutno kontrolo nad pošiljkami...

Kar se je govorilo o ropanju vlakov, ni resnično. Pošiljatve dospejo zapečatene pod odgovornostjo sovjetske vlade, ki je zagotovila transporte. Samo ena pošiljatev quakerjem ni dospela. Sovjetska vlada jo je plačala s čekom na neko londonsko banko.

Pomožna akcija v Rusiji deluje tako sigurno kot bi mogla v vsaki omikani državi. Velika ovira so pač slaba prometna sredstva.

Predvsem pa je treba, da vsak pomaga po svojih močeh, da se reši še, kar je mogoče rešiti.

NEMCIJA.

Železničarska stavka je velika nesreča za delavstvo, ker se je slabo končala. Povzročitelji in voditelji stavke bodo odpuščeni. Delavstvo pa ni doseglo, kar je zahtevalo.

Stavka pa je bila tudi velikega političnega pomena. Postavila je vlado v hudo zagato. Vsi so pričakovali, da sedanja koalicijska vlada pade. Na eni strani reakcija: konservativni elementi s katoliškim centrom in z večinskimi socialisti — na drugi strani komunisti in neodvisni socialisti. Razmerje med levico in desnico je bilo tako nesigurno, da nihče ni pričakoval, da kancler Wirth še ostane. Nesreča je hotela, da so se neodvisni socialisti pred kratkim razcepili v dve struji; tako je ena v parlamentu glasovala proti vladi, druga pa se je glasovanja vzdržala in s tem pripomogla, da sedanja vlada še ostane. Vsled neenotnega nastopa skrajne levice je sedanja reakcionarna vlada še ostala, najbrž v veliko škodo delovnega nemškega ljudstva.

RUSIJA.

Rusija se prav dobro zaveda, da pride prvič v zgodovini na veliko mednarodno konferenco komunistična država med kapitalistične. Nova kolikor toliko že konsolidirana boljševiška Rusija vodi usodo ruskega naroda z gospodarskega stališča upoštevajoč pri tem dejstvo, da v današnji ekonomski konstelaciji trajno nobena država ne more ostati izolirana od ostalega sveta.

Vsa gospodarska uvidevnost in z realnim položajem računajoča velikopotezna gospodarska politika kapitalističnega sveta se koncentrira danes v Londonu. Dalekovidni komunisti so že pred enim letom vse to vedeli in so sklenili z Anglijo trgovsko pogodbo in s svojo agilnostjo vplivali ugodno na to, da se protiboljševiška smer v Evropi paralizira.

Čičerin navaja med vzroki, radi katerih se »tankovestna in moralna« kapitalistična Evropa pogaja s »kanibal-skimi« komunisti, to-le: 1. Brez Rusije ni mogoče obnoviti Evrope; 2. vojaška sila Sovjetske Rusije; 3. politični vpliv

Sovjetske Rusije na vzhodu. — Zato želijo sovjeti pač gospodarsko sodelovanje civiliziranega sveta, odklanjajo pa vsak kolonizatorični načrt zapadnega velekapitala. Rusija se zaveda vseh teh tendenc v kapitalističnem svetu; zato bo poslala na konferenco svoje najboljše gospodarske strokovnjake.

Spletke zapadnega velekapitala, ki stremi za tem, da napravi iz Sovjetske Rusije svojo kolonijo, so naletele na odpor vsega ruskega naroda. Socialne zavesti in odpora proti krivičnemu vmešavanju v ruske notranje zadeve je v ruskem proletariatu toliko, da se kapitalistom niti ne sanja ne. Delovno rusko ljudstvo se zaveda le predobro, da so države, ki sklicujejo danes konferenco v Genovo, pred par leti opremile Kolčakov in Vranglovo arinado in podpirale druge nečloveške militaristične mahinacije, ki so hotele uničiti proletarske sovjete.

Zapadne velesile so strašno kratkovidne. Ne računajo z dejanskim položajem v Rusiji. Zlasti velja to o politično nezreli in slepi Jugoslaviji. Dejstvo je, da je ruski mučnik in proletariat vsled revolucije napredoval bolj, kot bi v enem stoletju pod caristično moro. Zato pa so tudi njegove kulturne potrebe danes tako velike, kot po najnaprednejših zapadnih državah. Zato ruski narod pozdravlja idejo gospodarske obnove sveta — a pod pogojem, da omikani svet spoštuje in pusti pri miru njegove velike socialne pridobitve: sovjetsko vladavino, socializacijo kapitala in socialno nadzorstvo nad zasebno lastnino. Rusija je danes na potu trajne in resnične konsolidacije in zahteva brezpopojno, da nastopa od sedaj naprej kot enakopravna država med civiliziranimi narodi. V socialnem oziru se ima Evropa več naučiti od Rusije kot pa Rusija od nazadnjaške velekapitalistične Evrope.

ROMUNIJA

Romunski razredno zavedni proletariat živi v prilično sličnih razmerah kot mi. Buržuazna reakcija se je tekom zadnjega leta silno ojačila.

Februarja bi se moral vršiti proces proti romunskim komunistom — a vlada

si ne upa, da bi ga izvršila po beograjskem sistemu: da bi izvršila veliki politični proces proti komunistični stranki.

Zato bo najbrž proces razdeljen na 3 dele: 1. Proces proti onim komunistom, ki so se pred dobrim letom na kongresu v Chuzu izjavili za priklonitev k 3. internacionali; 2. proces proti onim, ki so se pregrešili proti »varnosti države« (!); 3. proces proti delegatom, ki so šli na kongres v Moskvo.

Postopanje z zaprtimi komunisti je naravnost barbarsko. Socialistični posl. Tanase Sassi poroča v vodilnem proletarskem pariškem dnevniku nezasiščena grozodejstva. Naj navedemo par slučajeve!

V Besarabiji (v Kišinevu) je policijski komisar Hurescu ukazal, da so »boljševiki« postavili do kolen v vrelo vodo, da bi priznali vse, kar je policija od njih zahtevala. V isti ječi je Sassi videl 8 moških in 8 deklet »boljševikinj« z razmesarjenimi prsi in hrbti. Ponoči pa je policija posiljevala mlade »boljševikinje«.

108 komunistov so mučili po sistemu »križanega Kristusa«. Za nohte so jim zabili žebelje, nato pa jih priprli z razprostrtimi rokami na podboje vrat. Po peturnem mučenju so vse nagnali na dvorišče, kjer so jih vojaki z bajoneti pritrdili na zid 1 m od tal, nato so jim drugi vojaki zabodli bajonete v prsa in metali pesek v obraz.

V Tighini so jih mučili na sledeči način: Žrtve so vrgli na obraz, jim razmesarili hrbet z bajoneti, na rane pa vlivali jesih in potresavali sol.

Drug sistem v Tighini: Napravili so lesen tlak, kjer je bilo nešteto žebeljev z ven molečimi ostrinami. Po takih deskah so se morali sprehajati internirani komunisti.

V Baltiju pa so vlili v usta komunistom velike množine ricinovega olja, ki so ga morali zaužiti, da so se potem zvijali v groznih bolečinah.

V Romuniji sicer ni v navadi batinanje — zato pa so običajni drugi nečloveški sistemi mučenja, ki v zverinstvu in grozodejstvu presegajo ljudozrce v najtemnejšem kotu Afrike.

Vse to se dogaja v »civilizirani« Evropi v 20. stoletju.

Strokovni pregled.

VELIKO PROTESTNO ZBOROVANJE V BEOGRADU.

Srbijanski proletariat se bori v prvih, razredno najzavednejših proletarskih vrstah v Jugoslaviji.

12. februarja se je vršil v beograjski kavarni »Petrograd« velik protestni shod beograjskega proletariata, da javno in samozvestno protestira proti zatiranju delavskega razreda in proti nezakonitemu preganjanju nezavisnih strokovnih organizacij.

Govorila sta sodruga Mil. Kaljevič in Lazar Petrovič.

Zbor je ugotovil sledeče:

1. Da niti po protestnem shodu beograjskega delavstva 15. januarja t. l. radi neotvorenja delavskih strokovnih organizacij v državni ministrstvo notranjih zadev in vlada nista ničesar ukrenila, da se delavstvo in njegove organizacije zaščitijo pred samovoljo policijskih oblasti.

2. Tako zadržanje ministrstva in vlade pa je ojuočilo policijske oblasti, da še nadalje preganjajo delavstvo in njegove organizacije, kar nam potrjujejo poročila iz de ele, ki jih medzvezni strokovni odbor dobiva vsak dan.

Z ozirom na to pa so se na zborovanju sklenile naslednje resolucije:

1. Zbor protestira najodločneje, da so celo po 8 mesecih, odkar je sklenjen odlok o otvoritvi delavskih strokovnih organizacij, mnoge organizacije še zaprte.

2. Zbor zahteva kategorično od vlade, da izda policijskim oblastim naredbu, da ne bodo ovirale delavstva pri obnovitvi dela v strokovnih organizacijah; a da bi se to omogočilo, naj takoj odredi, da se vrnejo strokovni arhivi in ostali material tistim, od katerih je bilo vzeto.

3. Zbor sklene, da se ta resolucija dostavi predsedništvu narodne skup-

ščine kakor tudi vsem poslanskim klubom z zahtevo, da se vlada smatra odgovorno za vse dosedanje naile nad delavskim razredom in njegovimi strokovnimi organizacijami ter zahtevajo, da se s tem preneha, ker bi bil ojačen delavski razred prisiljen poslužiti se drugih sredstev radi zaščite svojih pravic.

4. Zbor upa, da bo narodna skupščina uvidela, da so strokovne organizacije v današnjih gospodarskih odnosih neobhodno potrebne za delavski razred, zlasti če se ozira na težaven položaj delavskega razreda, v katerem se nahaja radi strašne draginje; zato je prepričan, da narodna skupščina zahteva od vlade, da se strokovne organizacije otvorijo čimprej.

AKCIJA V POMOČ RUSKIM GLADUJOČIM.

Ker bi v današnjih razvratih razmerah trajalo predolgo, preden bi mogli uresničiti medstrankarsko akcijo ziske gladujoče, otvarjamo z današnjim dnevom pomožno akcijo razredno zavednega delovnega ljudstva.

Delovno ljudstvo Slovenije! V Rusiji umirajo lakote cele množice delovnega ruskega ljudstva. Doleta jih je strašna vremenska nesreča — suša. Ljudstvo samo si ne more pomagati. Tudi sovjetska vlada ne more rešiti vseh žrtev, ker je nesreča prevelika. Uradni Ev. op. pa, ki ima človekoljubnost svojo na jeziku, mirno dopušča, da padajo žrtve od lakote, medtem ko druge žito gneje po skladiščih; tudi denarja ima dovolj za militaristične pu to ovščine — le za nesrečne žrtve nič!

Darujmo vsi mi delavci i kmetje vsi, ki smo pri delu, pomagamo rešiti nesrečne ruske brate!

Doslej so darovali sledeči:

Deršek Ivo 10 Din., Kovač Franc 2.50 Din., Klemenčič Lovro 10 Din., Bukovnik Ivan 100 Din., Matulj Anton 2 Din., Kusold Alojz 10 Din., Uredništvo in upravnštvo »D. N.« 60 Din., B. S. 10 Din., M. L. 10 Din., Dietinger Ivan 5 Din. — Skupaj 219.50 Din.

VELENJE.

Eno leto je že minulo odkar smo podvrženi trhlji Čobalovi uniji. Upali smo vedno, da se bodo razmere zboljšale ali gre vse rakovo pot, zato hočemo tudi mi potožiti svoje križe in težave v »Delavskih Novicah«, ki edino zastopajo pravilno in pošteno delovno ljudstvo.

Že od 1. 1917 smo imeli po znizani ceni živila, kar nam je pri naših slabih plačah prav dobro prišlo. Decembra 1921 pa je bil objavljen diktat, da se živila po znizani ceni ukinejo in da se uvede trboveljski sistem. Zaupniki so pozvali Čobala, da jim da pravilen nasvet. Čobal je prišel s polno košaro obljub, lepih službic itd.

Dopisi.

Hrastnik. »Naprej« piše v št. 35. pod naslovom »Zjedinjenje« sledeče: »Lansko leto, ko so komunisti uprizarili stavko v revirjih, je unija slovenskih rudarjev svojim članom naročila, naj se držijo delavske solidarnosti, ter zastavkajo kot en mož s komunisti skupaj.«

Samohvala je nepotrebna, ker mi dobro vemo, da lansko stavko niso vodili člani unije in ne konzumarji, da ti niso navajali in pripeljali nas delavce k solidarnosti, ampak lačni želodci, raztrgana obleka, bosa in gola družina, to so bili povzročitelji in voditelji solidarnosti.

Stavka sama nam je prinesla velik uspeh, in ne koristolovsko vodstvo unije.

Kako srce imajo voditelji socialdemokratov za nas, hočem dokazati samo na enem slučaju. Ko smo bili leta 1920 v stavki, smo lačni, bosi in goli prosili kruha in zboljšanje položaja. Takrat nas je gospod bivši minister Kristan sedaj veleposestnik in milijonar ozmerjal čez konzumarsko okno v Trbovljah sledeče: »Šmrkovci, mlečezobi kričachi, pojdite na delo, kaj se derete!« Tako je znal ta visoki gospod socialdemokrat utišati prazne želodce naših družin z spovkami in kasneje tudi z vojaštvom, ki naj bi z bajoneti tolažili naše prazne želodce.

E pa da navedem še najnovejši slučaj! Predsednik Unije Čobal s Kruščem in Verdenom so poteptali pri zadnjem pogajanju točko 8, ki je edina dajala nekoliko upanja izkoriščenemu proletariatu. To dejstvo je globoko zapisano v naših praznih želodcih in si ga bomo natančno zapomnili.

Očitajo nam, da smo zaslepljeni, ker se zbiramo okoli »Delavskih Novic«. Vzrok temu očitku pa je v resnici, da ne verujemo njihovim

Ali ukrenil ni nič glede prehrane. Razume se, da sedaj delavstvo trumoma zapušča unijo preklinjajočo Čobala, da jim je še tisto oduzel, kar so imeli.

Da bi se rešili iz zagate so sklicali nov občni zbor in izvolili nov odbor. Koliko zaupanja imamo lahko v ta odbor, nam spričuje dejstvo, da ga je volilo od 650 članov le okoli 50. Prvo njegovo delo je bilo, da je začel blatiti na levo in desno, ne da bi se poprijel resnega dela. Z levim očesom pa skiliti v žep starega Melhiorja in hvaliti sebe in njega na vse pretege. Od tega mi seveda ne bomo nič.

Po mojem mnenju bi lahko ostala samohvala, ker so naše življenske prilike tako žalostne, da skromen zaslužek, ki ga ne dobimo zastonj, ni dovolj ne za živeti ne za umreti.

Velenjski rudarji, ako ne bomo mi sami odločevali o svoji usodi, nam stari Melhior ne bo nič dobrega prinesel.

Naša rešitev je le v neodvisnih strokovnih organizacijah.

Rudar.

poslanim in plačanim agentom, temveč mislimo in presoamo naš žalostni položaj s svojim lastnim mozgom na podlagi praznih želodcev.

Se nekaj slavna gospoda pri »Napreju«, zaletujete se tudi v Stefanoviča, imenujete ga enkrat komunistom, potem ga denuncirate na policijo, da je opasen državi, drugič monarhistom, da bi se ga znebili. Mi Vam povemo to, da vemo ceniti, v kako opasnem času se je on zavzel za trpinčeno in v brezpravnost pognano delavstvo in Vam prečrta Vaš umazan račun trgovanja s delavskimi žulji, on nima nič, medtem ko se Vaši voditelji valjajo v bankovcih po različnih posestvih in potujejo z metresami »nobel« po svetu in Vi plenite naše delavske domove in kase. To nam zadostuje!

Vi ste dovolj vlekli delavstvo za nos, dovolj plezali po njegovih žuljih k ministrskim koritom in sesali našo delavno kri in zato je prišel sedaj čas, ko delavstvo z Vami temeljito obračunava. Mi si bomo pomagali sami in ne rabimo več Vaših dobrih nasvetov niti Vaših medenih obljub. Naša rešitev je edino v nezavisnih delavskih organizacijah v katerih naj odloča delovni narod in ne koritar.

Zavedni rudarji.

Velenje. V zadnjem času so okupirali pri nas socialdemokrati neko gostilno za svoje zborovanje brez izdajnega dovoljenja gostilničarja, da smejo samo oni biti navzoči v gostilni. Ko je prišlo nas nekaj rudarjev v to gostilno, ki je javna in v katero ima po zakonu vsakdo pristop, so se začeli ti mandelci razburjati, češ da nimamo pristopa, ker nismo člani »Unije«. To ni v redu, ako hoče par agentov socialdemokratskih zborovati, naj si najamejo sobo in naj ne motijo stare goste.

Rudar.

Domače vesti.

Boljševiška kasa. Bum, bum, bum... Stefanovič ima boljševiško kaso, da vzdržuje »Delavske Novice«, tako so zatulili socialdemokratje v svet. Policija je to slišala, naredila preiskavo in konstatirala na podlagi računov, da se list popolnoma izplačuje z naročnino.

Prvotno njihovo trditev, da list finansira Pesek, je torej na podlagi njihove nove trditve lažniva!

Ta kričava otročad ne more razumeti, da uredništvo in sotrudniki delajo iz ljubezni do trpinčenega delavstva in ne za debel denar.

Pare, pare i opet pare, to je podlaga gotovim socialdemokratskim kričanjem.

Pouk v govorniški šoli bo strogo nepolitičen, razpravljalo se bo o osnovnih pojmi narodnega gospodarstva, socialne, finančne vede, o vlogah, tožbah na sodišča in druge upravne oblasti, knjigovodstvo itd. Čas in početek šole se bo naznanil v »D. N.«

Zahvale.

Delavstvo tovarne »Vulkan« je nabralo za bolno sohr. Pavlo Jesenko 393 kron, za kar se lepo zahvaljuje.

Rudar Leopold Simončič se zahvaljuje za pomoč (302 kron), ki so mu jo izkazali sodrugi rudarji v njegovi bolezn.

Tiskovni sklad.

Šitikov 2.50 Din., Kobentar Albin 10 Din., Ravnik Franc 5 Din., Teplicer Valentin 2 Din., Azman Karel 1 Din., Vovk Karol 1 Din., Jugovič Jakob 1.50 Din., Kavčič Alojz 1 Din., Bergman 1.50 Din., Mrhar Franc 5 Din., Markelj Jurij 1 Din., Vapler Ivan 50 p., Trebušak Jožef 2 Din., Lomavšek Leopold 2 Din., Golba Franc 50 p., Cuden Josip 1 Din., Bergl Albert 1 Din., Stojan Ivan 10 Din., Kukovca Ivana 2.50 Din., Ujčič Anton 1 Din., Wergl Rok 1 Din., Vilfan Alojz 2.50 Din., Planinc Jožef 2 Din., Dietinger Ivan 3 Din. — Skupaj 60.50 Din.